

Till
Tjänstemännens Centralorganisation
Mikael Dubois
114 94 Stockholm

Datum
2017-06-07

Vår referens
Pierre Dahlqvist

Unionens yttrande över Ds 2017:18: Karensavdrag – en mer rättvis självrisk

Förslaget i korthet

Det lämnas promemorian ett förslag vilket skulle innebära att självriskan för sjuklön och sjukpenning beräknas annorlunda än idag. Idag görs avdrag för en karensdag, vilket innebär att sjuklön inte utgår för den första sjukdagen för vilken sjuklön kan utges. Enligt nuvarande ordning måste sjukfrånvaron inte ha varat viss tid under en dag för att räknas som karensdag.¹ Efter att karensdagen dragits erhålls sjuklön med 80 procent under sjukdag 2-14. Promemorians förslag innebär att karensdagen ersätts av ett karensavdrag. Karensavdraget ska – enligt promemorian – i stort motsvara karensdagen beloppsmässigt. Karensavdraget föreslås uppgå till 20 procent av en genomsnittlig veckoersättning av sjuklön. För det fall promemorians förslag blir verklighet införs nya regler i både socialförsäkringsbalken (2010:110), nedan SFB och sjuklönelagen (1991:1047), nedan SjLL.

Såvitt avser föreslagna ändringar i SjLL föreslås dessa i huvudsak genomföras genom ändringar i 6 § SjLL. Av förslaget första stycke framgår att dagar som arbetstagare gått förlustig lön och andra anställningsföremåner med anledning av nedsättning av arbetsförmågan ska ersättas med 80 procent av anställningsför-

¹ Prop. 1992/93:31 s. 42 f.

månerna före avdrag enligt andra stycket. Av andra stycket följer därefter att karensavdrag ska göras, vilket ska motsvara 20 procent av den sjuklön som belöper på summan av de anställningsförmåner som arbetstagaren genomsnittligen beräknas få under en vecka.

Vad gäller karensavdrag enligt SFB kan sjukpenningen antingen kalenderdagsberäknas eller arbetstidsberäknas. Enligt promemorians förslag ska karensavdraget vid kalenderdagsberäkning motsvara ersättningen för en hel sjukpenningdag och för försäkrade vars sjukpenning arbetstidsberäknas ska karensavdraget motsvara 20 procent av den sjukpenning som den försäkrade genomsnittligen skulle kunna erhålla under en vecka. Ändringarna genomförs genom ändringar i SFB.

Huvudsakliga skäl till förslaget

Sjuklönelagen

Huvudskälet till förslaget om karensavdrag är att det nuvarande regelverket får till följd att försäkrade med koncentrerad arbetstid erhåller ett relativt högre avdrag om karensdagen infaller under en dag med ett långt arbetspass, vilket inte bedömts vara rimligt. Vidare bedöms den nuvarande konstruktionen, där försäkrade kan kringgå självriskerna som karensdagen innebär genom att sjukanmäla sig sent under dagen, kunna äventyra systemets legitimitet. Det anses istället vara eftersträvänsvärt att risken så långt möjligt ska vara densamma för alla försäkrade.²

I promemorian anförs vidare att möjligheten att närmare ange former för beräkningen av sjuklörens storlek ska finnas kvar i kollektivavtal.

”Lagen om sjuklön medger att den närmare beräkningen av sjuklörens storlek får bestämmas genom kollektivavtal. I utformningen av hur karensdagen beräknas finns det variationer mellan olika branschavtal. Enligt arbetsgruppens uppfattning är det lämpligt att inom sjuklönesystemet medge att den närmare beräkningen av karensavdrag

² Ds 2017:18 s. 29.

får bestämmas i kollektivavtal då såväl arbetstiderna som den närmare beräkningen av storleken av sjuklönen redan i dag skiljer sig mellan olika sektorer på arbetsmarknaden. En reglering bör således så långt som möjligt utformas så att de avtalslutande parterna ges utrymme att tekniskt närmare beräkna sjuklönens storlek och därigenom även utformningen av karensavdraget inom sjuklönesystemet. [...] Med den möjlighet som finns för parterna att avtal om den närmare beräkningen av sjuklönens storlek och därigenom även karensavdraget, bedömer arbetsgruppen att 20 procent av en genomsnittlig veckoersättning i form av sjuklön utgör ett adekvat riktmärke för ett karensdrag”.³

Socialförsäkringsbalken

Förslaget innebär att sjukpenning lämnas även för den första dagen i sjukperioden, oaktat att sjukpenning de facto inte betalas ut till följd av föreslaget karensavdrag. I syfte att försäkrade inte ska få färre dagar med sjukpenning på normalnivå än idag föreslås att den första dagen i sjukperioden inte ska anses ingå vid beräkning av ramtid och antal dagar med sjukpenning på normalnivå för det för det fall att sjukperioden inleds med sjukpenning.

Avsikten med införande av ett karensavdrag är inte att försvåra situationen för de försäkrade som idag kommer i fråga för allmänt och särskilt högriskskydd och inte heller att ändra regeln om återinsjuknande. Med anledning därav föreslås även flera följdändringar i SFB.

Gränsen mellan lagstiftning och kollektivavtal

När det gäller gränsen mellan lagstiftning och kollektivavtal är den normala utgångspunkten hos arbetsmarknadens parter, utifrån den svenska modellen, att parterna vid förhandlingar träffar överenskommelser om reglering av arbetsförhållandena på arbetsmarknaden.

³ A.a., s. 31.

I här aktuell fråga, karensavdrag istället för karensdag, måste hänsyn tas till att karensdagen har varit lagreglerad sedan 1993.⁴ Vidare föreslås i promemorian att parterna även fortsatt kommer ha möjlighet att i kollektivavtal ange formerna för beräkning av sjuklön.

Unionens bedömning

Unionen bedömer att den föreslagna lagändringen i sjuklönelagen är acceptabel för tjänstemannakollektivet i stort. Den innebär i och för sig att en tjänsteman som har en veckoarbetstid om 40 timmar och som arbetar regelmässigt måndag till fredag får ett högre karensavdrag för det fall den denne insjuknar under en pågående arbetsdag. Istället får den tjänsteman som har sin arbetstid förlagd på så sätt att denne arbetar längre pass ett lägre karensavdrag vid sjukdom.

Vad gäller förslagna följdändringar i SFB har förbundet ingen erinran mot dessa.

Eftersom förekomsten av karensdag redan varit lagreglerad under en längre tid och då arbetsmarknadens parter enligt förslaget alltså kommer ha möjlighet att i kollektivavtal ange formerna för beräkning av sjuklön, har Unionen inget att erinra mot den föreslagna lagändringen.

Unionen

Martin Linder
Förbundsordförande

⁴ Se SFS 1992:1701 lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.